

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De President van de Algemene Rekenkamer
dhr. drs. A.P. Visser
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

**Hoofddirectie Financieel-
Economische Zaken**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2020-0000084587

Uw brief (kenmerk)
20002705R

Datum 6 mei 2020
Betreft Concept-rapport Aandelenverwerving Air France-KLM

Geachte heer Visser,

Hierbij ontvangt u mijn reactie op uw concept-rapport over de aandelenverwerving Air France-KLM die in 2019 plaatsvond. Het doet mij deugd dat u concludeert dat ik, namens het kabinet, naar wegen heb gezocht de Tweede Kamer in deze bijzondere situatie zo goed als mogelijk te informeren.

Met u ben ik van mening dat het van groot belang is dat het kabinet en de Staten-Generaal in de toekomst, in hun onderlinge verhouding, kunnen beschikken over een duidelijk afwegingskader bij botsende rechtsregels zoals het informatie- en budgetrecht van het parlement enerzijds en de juridische restricties bij koersgevoelige informatie anderzijds. Dat is ook de achtergrond geweest van mijn verzoek om voorlichting aan de Raad van State. Deze voorlichting is inmiddels ontvangen en gedeeld met de Tweede Kamer. Wel wil ik benadrukken dat de context van deze aandelenverwerving mede van belang is in het uiteindelijke oordeel over de gang van zaken. Toen het kabinet tot het besluit was gekomen tot aankoop over te gaan was het – gezien de noodzakelijke geheimhoudingsplicht – vrijwel onmogelijk om over een gewenste werkwijze een breed gesprek aan te gaan. Evenmin ontbrak een handleiding in de vorm van een vastgesteld protocol. Deze spanning tussen informatie- en geheimhoudingsplicht heb ik in eerdere fasen van de communicatie met u over de aandelenverwerving naar voren gebracht, hetgeen maakt dat ik uw bevindingen niet op alle punten kan onderschrijven.

Om het probleem van een niet-vastgesteld protocol in toekomstige situaties het hoofd te bieden heb ik, zoals u bekend, recent met de commissie Financiën van de Tweede Kamer overleg gevoerd over de wijze van vertrouwelijk informeren. Mijn voorstel voor de daarbij te maken werkafspraken is vastgelegd in mijn brief van 15 april 2020. Op 21 april 2020 heeft de commissie Financiën van de Tweede Kamer ingestemd met deze werkafspraken. Hiermee is direct een stap gezet in de opvolging van de derde aanbeveling van uw rapport om in overleg met de beide Kamers der Staten-Generaal de bestaande parlementaire procedures voor informatievoorziening in uitzonderlijke gevallen te evalueren en zo nodig te voorzien in nadere afspraken.

Het vooraf informeren van de Eerste Kamer is in eerdere situaties zoals bij de bankencrisis, maar ook bij de nationalisatie van SNS-REAAAL, niet ter sprake

gekomen en voor zover ik heb kunnen nagaan op een later moment ook niet aan de orde gesteld. Omdat de regelgeving wel spreekt over het informeren van de Kamers, ben ik voornemens de Afdeling advisering van de Raad van State een aanvullende vraag om voorlichting te stellen over de informatiepositie van de Eerste Kamer.

**Hoofddirectie Financieel-
Economische Zaken**

Ons kenmerk
2020-0000084587

Daarnaast beveelt u de wetgever aan te bezien in hoeverre artikel 4.7 van de Comptabiliteitswet 2016 expliciet zou moeten maken dat een voorhangprocedure eventueel ook vertrouwelijk kan worden uitgevoerd, en dat eventueel de termijn van de procedure in overleg tussen minister en parlement kan worden ingekort. Met u deel ik de opvatting dat meer duidelijkheid over deze thema's nodig is, maar ben mij er tevens van bewust dat een hierin te maken keuze niet voor alle toekomstige kwesties een oplossing zal bieden. Ik zal daarom de komende maanden gebruiken om dit vraagstuk meer specifiek te bestuderen en op basis van de resultaten bezien welke vervolgstappen mogelijk en noodzakelijk zijn.

Wat betreft de weergave van uw bevindingen in het rapport, wil ik mij concentreren op uw opmerkingen over het wettelijk kader en de informatievoorziening. Uw weergave van het besluitvormingstraject, voorafgaand aan de aandelenverwerving, acht ik een adequate weergave van de gebeurtenissen. Wel wordt in paragraaf 3.3. van uw rapport enkele malen de suggestie gewekt dat om de regels van de MAR niet te overtreden, het niet mogelijk zou zijn het voornemen van de transactie openbaar te maken door het indienen van een voorstel voor een suppletoire begrotingswet. Ik wijs er in dit verband op dat de MAR juist geen verbod legt op het voor een ieder openbaar maken van voorwetenschap door degene van wie de kennis afkomstig is. Van belang is daarentegen de vraag wat de bezitter van de voorwetenschap met de informatie wil doen. Omdat het kabinet meende dat de voorgenomen transactie niet volbracht zou kunnen worden indien de voornemens tot uitvoering ervan openbaar zouden worden, is besloten tot geheimhouding, waaropvolgend de regels van de MAR ten aanzien van het mededelingsverbod van toepassing werden.

Zoals u in uw rapport aangeeft ben ik van mening dat artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet 2016 hier, met betrekking tot de rechtmatigheid van het proces en de handeling van de aankoop, niet letterlijk toegepast kan worden. Ik ga er namelijk vanuit dat het artikel veronderstelt dat er al een wetsvoorstel is ingediend voor een suppletoire begroting. Mijn veronderstelling volgt ook uit de positie van artikel 2.27 in paragraaf 4 van hoofdstuk 2 van de Comptabiliteitswet 2016. Aangezien in de casus Air France-KLM het wetsvoorstel nog niet was ingediend ten tijde van het in uitvoering brengen van het beleid kan artikel 2.27 hier volgens mij dus niet letterlijk worden toegepast. Daarmee komen primair artikel 4.7 van de Comptabiliteitswet 2016 en de daarin genoemde voorhangprocedure in beeld. Een voorhangprocedure zou echter hebben geleid tot bekendheid van het voornemen van de transactie en daarmee tot bekendheid van koersgevoelige informatie. Hierdoor was het niet mogelijk de openbare voorhangprocedure, zoals omschreven in artikel 4.7, te volgen en moest worden bezien in hoeverre de Kamers vertrouwelijk konden worden geïnformeerd, in lijn met lid 3, onderdeel d van hetzelfde artikel. De memorie van toelichting bij de Comptabiliteitswet 2016 spreekt in deze van vertrouwelijk informeren zonder daarvoor een specifieke procedure voor te schrijven. U komt tot de conclusie dat er geen sprake is van een onrechtmatigheid op grond van artikel 4.7 van de Comptabiliteitswet 2016 omdat het artikel de minister de mogelijkheid geeft de

voorhangprocedure niet te volgen. De Auditdienst Rijk en ik waren tot de bevinding gekomen dat de transactie comptabel onrechtmatig is vanwege het niet volgen van de voorhangprocedure. Dat is ook de reden dat ik in de bedrijfsvoeringsparagraaf van het jaarverslag 2019 de transactie onder die noemer heb opgenomen en de achtergrond daarvan alsmede de overwegingen in de wijze waarop ik de Kamer heb geïnformeerd nader heb toegelicht.

**Hoofddirectie Financieel-
Economische Zaken**

Ons kenmerk
2020-0000084587

Het kabinet heeft daarbij gezocht naar een wijze van informeren die recht doet aan het informatierecht van de Kamers en, gelijktijdig, de eisen van het zo beperkt mogelijk delen van koersgevoelige informatie, zoals voorgeschreven in de MAR. Uitgangspunt is steeds geweest dit zo zorgvuldig mogelijk te doen. Hiertoe is zowel ambtelijk als extern juridisch advies ingewonnen. Uiteindelijk heeft het kabinet besloten tot het vooraf vertrouwelijk informeren van leden van de vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer. Hiertoe heeft het kabinet het niet formeel vastgestelde protocol voor niet-bancaire instellingen zoveel mogelijk als handvat gebruikt. Het kabinet is zich er steeds van bewust geweest dat de gevolgde handelwijze niet in overeenstemming was met de normale procedure van het formele budgetrecht en dit de aankoop van de aandelen potentieel comptabel onrechtmatig zou maken. Het was echter evenzeer van belang, gezien de aard van de (koersgevoelige) informatie en het doen slagen van de aandelenverwerving, het aantal ingewijden zo klein mogelijk te houden. Ik wil daarbij benadrukken dat ik de insidersverklaring, zoals die door de betrokken leden van de Tweede Kamer is getekend, niet in strijd acht met het Kamerlidmaatschap, maar juist noodzakelijk achtte in het kader van de verantwoordelijkheid die de MAR mij oplegt en op die manier geen enkel risico te lopen bij een beoordeling door externe beurs-toezichthouders.

Zoals gesteld aan het begin van mijn reactie zijn uw opmerkingen ter harte genomen en zijn er inmiddels nieuwe werkafspraken gemaakt met de Tweede Kamer. Ik zie met vertrouwen tegemoet dat dit de opmaat zal zijn tot een werkbare wijze om de Tweede Kamer vertrouwelijk te informeren in de gevallen dat er sprake is van koersgevoelige informatie, waarbij ik ervan uit ga dat dit in normale situaties slechts sporadisch het geval zal zijn.

Hoogachtend,

De minister van Financiën,

W.B. Hoekstra